І чужому научайтесь, і свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 216. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 19-го ЛИСТОПАДА 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, NOVEMBER 19, 1964 No. 216. VOL. LXXI.

МЕДИЧНА ОПІКА НА ПЕРШОМУ МІСЦІ В ПРОГРАМІ УРЯДУ

Вашингтон. — Президент Джансон 17го листопада відбув двогодинну конференцію з демократичними провідниками в Палаті Репрезентантів — спікером Джаном МекКормеком і провідником демократичної більшости конґресменом Карлом Албертом і просив їх, щоб вони старалися якнайшвидше перевести в Палаті ухвалення двох законопроєктів, що мають бути на першому місці між працями Конґресу, що почне працювати в січні 1965-го року Ці найпильніші законопроєкти, — це програма медичної опіки над емеритами соціяльного забезпечення та справа допомоги Аппалачським районам. Конґрес почне працювати 4-го січня 1965-го року, і тоді вище згадані демократичні провідники мають переговорювати з головами тих комісій, які полагоджуватимуть справу медичної опіки та проблему допомоги районам, в яких є більше число безробітних. Президент просив провід Палати, щоб перевірено, чи в Палатних Комісіях не має ще й інших законопроєктів із 89-го Конґресу, щоб можна було їх викінчити на першій сесії нового, 89-го Конґресу. Спікер МекКормек і конґресмен Алберт мають в січні звітувати про це Президентові. Законопроєкті не можна переносити з одного Конґресу до другого, і треба вносити нові проєкти. Але праця над тими програмами, що вже були в Конґресі, може бути приспішена, коли були переведені докладні переслухання над даною проблемою. Конференція Президента з конґресовими провідниками була першою з багатьох інших, які Джансон має ще відбути, і на яких мають бути обговорені всі ті законопроєкти, що їх уряд має внести до Конґресу в найближчому році. Згідно з урядовою програмою законопроєкт про медичну опіку передбачає безплатне лікування в шпиталі, медичну опіку для недужих в домах, деяку фінансову допомогу при ставленні діягнози, та допомогу на закуп ліків для тих пацієнтів, що лікуються в шпиталях або вдома. Передбачене є і збільшення старечих пенсій соціяльного забезпечення. Сенат збільшив був старечі пенсії на $7 для кожного пенсіонера, а Палата тільки на 5% в порівнянні з теперішними пенсіями. Але тому, що не прийшло до порозуміння між обидвома Палатами Конґресу в справі медичної опіки в рамах соціяльного забезпечення, то не схвалено жадного збільшення, бо ця справа творила один пункт зміненого закону про соціяльне забезпечення. Голова Палатної Комісії Способів і Засобів конґресмен - демократ з Аркенсо Вілбур Д. Міллс є проти медичної опіки над пенсіонерів соціяльного забезпечення, але тепер, після виборів, він заявив, що не вестиме обструкції проти урядового законопроєкту в цій справі, коли Президент проситиме його про це. Та це не значить, що він змінив свою думку в цій справі. Він натякнув, що зможе підтримувати якийсь компромісовий проєкт в цій справі. Він волів би, щоб схвалено окремий податок на цю ціль, щоб медичну опіку не фінансовано з фондів соціяльного забезпечення. Президент рекомендує Конґресові схвалити урядову програму допомоги 11-ом стейтам в районі Аппалачських гір. На цю ціль уряд призначив, між іншим, $840 000 000 на будову автострад в цьому районі. 17-го листопада Президент конферував із директором Центральної Розвідчої Агенції — Джаном МекКоном та з директором Інформаційної Аґенції ЗДА Карлом П. Рованом.

Президент Джансон з дружиною відзначили 30-ліття свого одруження

Вашингтон. — У вівторок 17 листопада президент Линдон Б. Джансон і його дружина Леді Бирд відзначили 30-ліття свого одруження. На запит одного з журналістів, о котрій годині вони побралися, Президент відповів, усміхнувшись, що він забув. Пригадавши, що це сталось увечері, він сказав, що о 10 годині, але помилився на 3 години. Дружина Президента пам'ятала — як і всі, мабуть, дружини, точну дату: вони одружились біля 7 години вечора. Президентська пара сфотографувалася з цієї нагоди у Блакитній залі в Білому Домі та на терасі. На прохання Президента було зроблено для його дружини 12-фунтовий торт, удекорований подружною обручкою, розами з довгого цукру і 9-ма давніми світлинами. На одній із світлин — Линдон Б. Джансон із дружиною під час медового місяця у Мехіко, в 1939 році. Обоє вони тоді безтурботно посміхались. Справжнє ім'я дружини Президента є Клавдія Елта Тейлор. Вона пригадує, що того ж дня, як познайомилися, Джансон запропонував їй одружитись. Дружина Президента любить подорожувати, а з телевізійних програм найбільше любить серію „Гансмовк".

Бизнесмени домагаються поширення торгівлі з комуністичними країнами

Вашингтон. — Сенатор - демократ Дж. В. Фулбрайт, який очолює Сенатську Комісію Закордонних Справ, опублікував листа 125-ох бизнесменів, які відповіли на запити Комісії в справі американської торгівлі із СССР та іншими комуністичними державами. Комісія запитувала 214 бизнесменів, і дістала листи від 125-ох, з яких аж 105 є за те, щоб збільшити торгівлю з комуністами. Тільки 9 бизнесменів були проти збільшування торгівлі з Москвою, а деякі з тих, що не відповіли, заявили, що вони чекають на вказівки уряду в цій справі. Сенатор Фулбрайт виявив, що численні бизнесмени нарікають на те, що урядове становище в цій справі є „неясне", або „нестійке" і тому люди не знають, що робити в справі торгівлі із комуністами.

Камбоджа погодилася на переговори про покращання вазємин з ЗДА

Пномпенг. — Голова маленької південно - азійської держави Камбоджи князь Нородом Шіканук, який погрожував зірванням дипломатичних взаємин з З'єднаними Державами внаслідку нібито порушування американськими військовиками з Південного В'єтнаму кордону Камбоджи і для переведення такої ухвали мав скликати окреме засідання слухняного „парляменту", відкликав те своє рішення і погодився, щоб у столиці Індії Ню Делі відбулись американсько - камбоджські переговори про наладнання конфлікту. Шіганук публічно з'ясував цю зміну свого становища, що після передумання справи він прийшов до висновку, що зірвання взаємин з ЗДА не перешкодить дальшим людським втратам на кордонах Камбоджи, — Камбоджа мовляв, хоче залишитися державою невтральною і „жити в призни з усіма". Крім того, Шіганук висловив острах, що коли він зірве з Америкою, то комуністичні країни, від яких він дістає тепер допомогу, ту допомогу зменшать, бо вважатимуть, що він все одно цілком уже залежний від них. Нородом Шіганук змінив своє становище внаслідку ініціятиви з боку ЗДА, які запропонували переговорити всі справи на невтральному ґрунті Індії. Камбоджу репрезентуватиме директор Державного Банку в Пномпенгу Сон Сани і амбасадор в Ню Делі, Нонг Кімні, який раніше був амбасадором у Вашингтоні.

Ладж проти перегруповання партій на Ліберальну і Консервативну

Вашингтон. — Республіканський кандидат на віцепрезидента Генрі Кебот Ладж, промовляючи на програмі „Зустріч з пресою" на станції Нешенел Бродкастінґ Компані, виступив проти пропозиції сен. Беррі Ґолдвотера, щоб обидві головні партії, демократична і республіканська перегрупувалися та назвали себе Ліберальною партією, зглядно Консервативною. Г. Ладж сказав, що таке перегрупування обидвох теперішніх партій на ідеологічній основі було б „дуже нещасливим кроком", воно наслідувало б европейські партії і було б огидним для теперішньої двопартійної системи, в якій одна партія є при владі, а друга її контролює, будучи в опозиції. В кожній партії, і в Демократичній і в Республіканській, є консервативні елементи і ліберальні, і такий стан вможливлює різні коаліції в Конґресі, що дозволяє втримувати поступ, який був би неможливий, коли б в одній партії були самі ліберали і поступовці, а в другій самі тільки консерватисти. Ґолдвотер в телевізійному інтерв'ю ганив тих республіканців, які, як губернатори Рокеффелер із Ню Йорку і Джордж Ромні з Мишиґену та сенатор Гю Скотт із Пенсилвенії та Томас Кухелл із Каліфорнії під час виборів були проти Ґолдвотера. Ґолдвотер твердить, що на становищі голови Республіканського Комітету повинен залишитися Дін Бирч, якого після Конвенції найменував був сен. Ґолдвотер.

Конгресмен Боллінг пропонує, щоб спікер Палати найменовував голів комісій

Вашингтон. — Конґресмен демократ із Мізурі Ричард Боллінґ заявив, що треба б зреформувати Палату Репрезентантів тим способом, щоб скріпити владу її спікера. Спікер Палати мав би мати право найменовувати голів Палатних Комісій та членів двох найважливіших комісій: Комісії Правил та Комісії Способів і Засобів. Доконані спікером Палати номінації мали б затверджувати на фракційних зборах партії, яка має більшість Боллінґ гадає, що спікер міг би найменувати на голови комісій найстарших побутом в Палаті конґресменів, але це не було б законом, і тому головні комісії могли б очолювати ті конґресмени, які радо виконуватимуть програму, що її запроєктував уряд. Згідно з теперішнім станом згадані комісії очолюють південні демократи, які тільки номінально належать до Демократичної партії, а в дійсності йдуть із республіканцями та поборюють урядову програму.

● **Велика сніговія** в стейті Невада спричинила катастрофу літака, який розбився, зачепивши о вершок гори 4.410 стіп заввишки. В катастрофі згинули 29 осіб, 3 члени залоги і 26 пасажирів, між ними і дворічна дівчина. Це був перший сніг цієї зими в тій околиці.

Турнір відбиванки відбудеться в суботу і неділю 21 і 22 листопада на „Союзівці"

В наступну суботу і неділю, 21-го і 22-го листопада відбудеться на „Союзівці" відбиванковий турнір дружин чоловіків і жінок, яким щорічно започатковують українські дружини новий сезон відбиванки. Організатором цього турніру є ланка відбиванки Союзу Українських Америк. Спортових Товариств на Сході ЗДА під проводом ланкового і містоголови СУАСТ-Схід д-ра Михайла Снігуровича. Ці змагання на „Союзівці" користуються звичайно великою популярністю і притягають багато спортової молоді. Дружинам переможців будуть вручені чаші „Союзівки", за які в минулих роках ішли завзяті змагання.

В минулорічному турнірі на „Союзівці" мандрівні чаші „Союзівки" здобули: жіноча дружина відбиванки УСК-у з Ню Йорку та молода дружина Української Централі з Пасейку в конкуренції чоловіків. У цьому турнірі брала вперше участь жіноча дружина відбиванки СТ „Україна" з Торонта, яка опісля здобула в першостях Української Спортової Централі Америки і Канади чемпіонат 1964 року.

Вселенський Собор встановляє колективний провід у Церкві

Рим. — На пленарному засіданні Вселенського Собору вирішено 2,099 голосами його учасників проти 46 завести колективний провід у Католицькій Церкві, зберігши надалі зверхність Папи. Собор патвердив, що колегія єпископів має, під проводом Папи, виконувати „повне й найвище" право, передане їм Христом, у наслідстві після 12-ох апостолів. Собор не скасував догми про непомильність Папи ані теж не поширив тієї непомильности на колегіяльний провід Церкви. Таким чином, за коментарями церковних догматиків, формально Папа матиме право уневажнювати навіть одноголосні постанови тієї постійної єпископської Ради, яка буде покликана в Римі, проте сумніваються, чи таке будьколи станеться, бо виключається конфлікт між єпископською Радою та Папою. Коли ця справа була вперше голосована у принципі 22 вересня ц. р., то „проти" заявилися 322 духовники, члени Собору. Ті з-поміж них, які тепер голосували „за", з'ясували причини зміни свого становища в окремому, поширеному між членами Собору письмі. Вони покликалися на факт збереження в тому декреті принципу зверхности Папи та на бажання Папи Павла VI, щоб важливі постанови Собору приймались по змозі одноголосно. — На тому самому засіданні Собору нюйоркський кардинал Спелман рішуче виступив за включення в декрет „Про Церкву" право церковних шкіл до державних субвенцій. Кард. Спелман мотивував свій внесок тим, що батьки повинні мати повну свободу вибору школи для своїх дітей; якщо вони виберуть католицьку школу, то не повинні підлягати за це карі у формі вищих оплат за навчання. — Газети займаються питанням, які декрети Собору будуть оприлюднені на урочистому останньому засіданні цієї третьої сесії в найближчу суботу та які неполаднані ще справи будуть передані на четверту сесію Собору.

У Парижі відбувається парляментарна конференція 15-ох держав НАТО

Париж. — Від минулого понеділка відбувається в Парижі конференція парляментаристів 15-ох членських держав Атлантійського Союзу (НАТО), кругло по 10 видатних парляментаристів з кожної держави. Хоч такі парляментарні конференції не мають вирішного для НАТО значення, проте вони не маловажні, бо ж парляменти всіх членських держав вирішують відповідні фонди для НАТО. Конференція започаткувалась звідомленням генерального секретаря НАТО, італійського дипломата Манлію Брозіо, який — не називаючи Франції за іменем — прозоро критикував її підхід до НАТО та її змагання до створення власної, чи „европейської", незалежної від НАТО „стримуючої оборонної сили". Брозіо оспорював доцільність та вартість такої концепції. Французький міністер закордонних справ Моріс Кув де Мураіль виступив проти американського проєкту атомової морської фльоти, арґментуючи, що ні одна членська країна НАТО не може „накидати" іншим членам своїх проєктів і ставити їх перед доконані факти. Промовляв теж головний командант збройних сил НАТО ген. Лемніцер, який ствердив постійну загрозу збоку СССР. Загальний настрій серед парляментаристів — за твердженням газетних коментаторів — неприхильний для сепаратистичної політики французького президента де Голля, що її загально вважається за загрозливу для цілости НАТО, — чого собі власне бажає Москва.

Британія перестерігає Францію проти її „сепаратистичної" політики оборони

Лондон. — Британський прем'єр Гарольд Вільсон, виголосивши велику промову на бенкеті у честь нового лорда-майора міста Лондону, сера Джеймса Міллера, перестеріг Францію проти її „ностальгічних ілюзій" та „сепаратистичних тенденцій". Хоча Вільсон не називав Франції ні її през. де Голля за іменем, проте його завваги зверталися пророчисто на їх адресу. Вільсон заявив, між іншим, що „Британія ніколи не погодиться на европейську сепаратистичну стримуючу (збройну) силу". Вільсон підкреслював, що в атомовій добі нема місця на оборонний сепаратизм, тільки на тісний і одностайний оборонний фронт — щось цілком суперечне з концепцією де Голя, який завжди наполягає на „суверенні" французькі збройні сили та на „суверенну" збройну силу Европи, відокремлену від Америки. Вільсон перепросив, що говорить тільки загальниками, але покликався на те, що в найближчих тижнях має перевести на ці теми вирішні розмови з різними британськими союзниками. Він приїздить 7 і 8 грудня до Вашингтону. В тому самому часі, коли промовляв Вільсон у Лондоні, генеральний секретар Атлантійського Союзу (НАТО) Манліо Брозіо так само натаврував французький „недбалий критицизм" про НАТО та закликав Францію уточнити свої критичні завваги і подати конкретний плян поправи відносин.

● **Французька Комуністична партія** заявила свою повну солідарність з становищем президента де Голля — проти американського пляну щодо створення морської фльоти з різнонаціональною залогою та атомовими ракетами, тавруючи головно той момент, що через участь в отакій фльоті Західної Німеччини — Німеччина знову стане „загрозою для Совєтського Союзу та з часом і для Франції". Однак французькі комуністи є також проти власної французької атомової зброї, яку де Голль творить, вказуючи на небезпеку — від Совєтів.

МИКОЛА ПІДГОРНИЙ ПРОВОДИТИМЕ НОВУ РЕФОРМУ СОВЄТСЬКОЇ КОМПАРТІЇ

Москва. — Згідно з повідомленнями закордонних кореспондентів, акредитованих у Москві, Микола Підгорний, колишній перший секретар ЦК Комуністичної Партії України і теперішній член Президії ЦК Комуністичної Партії Совєтського Союзу, перейняв з доручення пленуму цього ж ЦК провід і контролю над усім партійним апаратом, значить над усіма партійними організаціями і діячами в Совєтському Союзі. Ці функції, які за Хрущова належали до Леоніда Брежнєва, теперішнього першого секретаря ЦК КПСС, ставлять Підгорного на друге місце в головному і вирішальному в усіх справах совєтському політичному та державному керівництві, що ним є Президія Центрального Комітету КПСС. На згаданому пленумі ЦК КПСС, який відбувся 17-го листопада ц. р. і на якому виключено з президії ЦК Фрола Козлова й із Ц.К А. Аджубея і призначено на їх місце колишнього керівника Комітету Державної Безпеки Александра Шелепіна і першого секретаря ЦК Комуністичної Партії України Петра Шелеста, головну доповідь про перебудову совєтської компартії виголосив Микола Підгорний. У своїй доповіді Підгорний говорив про помилковість і шкідливість проведеної перед двома роками на вимогу Хрущова перебудови усієї організаційної системи тобто усього партійного апарату у двох секторах — індустрійному та сільськогосподарському і вимагав скасування цього двоподілу і повороту до одностайного партійного керівництва і на горі і в низах. Постановою ЦК вирішено пропоновану Миколою Підгорним переорганізацію перевести, ліквідувати поділ партійного керівництва на індустрійні і сільськогосподарські виконавчі комітети доручаючи Підгорному проведення пропонованої ним переорганізації. У зв'язку з цим виключено з Президії ЦК КПСС Василія Полякова, який був ставлеником Хрущова й очолював увесь партійний сільськогосподарський сектор. В політичних колах у Москві вважають, що справа партійної організаційної структури була головною причиною усунення Хрущова, який здійснив поділ усього партійного керівництва по індустрійній і сільськогосподарській лінії. Передання Миколі Підгорному проводу і контролі над проведенням нової перебудови партійного апарату дає йому в руки більшу і безпосереднішу владу, як її має сам перший секретар ЦК КПСС Леонід Брежнєв, який займає в основному тільки репрезентативне становище першого секретаря.

„Ню Йорк Таймс" добачує „українську кліку" в Москві

Ню Йорк. — Коментуючи в опублікованій в числі з 17-го листопада редакційній статті теперішні зміни в Москві, „Ню Йорк Таймс" добачує „українську кліку, яка займає сильну позицію між суперечними фракціями в Москві". На цю тему згаданий часопис пише: „Говорячи про особистості, поява Ніколая В. Подгорного як звітодавця, рапорт якого оправдує скасування переведеної Хрущовим в 1962-му році реформи, є важливою подією. Це, виглядало б, потверджує раніші західні спекуляції, що колишній лідер української комуністичної партії є одним із сеніорів у новій керівній групі. Підвищення колишнього підпорядкованого Подгорного і теперішнього українського партійного боса Петра Шелеста до повного членства в Президії також піддержує цю гіпотезу та показує ясно, що „українська кліка" займає сильну позицію між суперечними фракціями в Москві".

Завваги „Ню Йорк Таймс-у" на цю тему не є нові, що він і сам стверджує. Подібні твердження видвигали вже раніше й видвигають сьогодні переважно опоненти українських самостійницьких аспірацій, передусім білі російські еміґранти.

На Раді Безпеки ОН Ізраїль і Сирія взаємно закидали одно другому провокування війни

Об'єднані Нації. — В минулий понеділок відбулося засідання Ради Безпеки Об'єднаних Націй, скликане негайно на вимогу Сирії і Ізраїлю, які зголосили взаємні скарги збройної агресії. Ізраїльський представник Майкел Комей закидав Сирії, що вона хоче штучно спровокувати таке напруження на Середньому Сході, щоб спонукати всі арабські держави до війни проти Ізраїлю, а сирійський речник Рафік Аша твердив, що — навпаки — це Ізраїль хоче такими прикордонними „інцидентами" підготовити превенційну війну проти Сирії. За час свого існування Рада Безпеки Об'єднаних Націй відбула вже 190 засідань в справах конфлікту між Ізраїлем і його арабськими сусідами. Тепер рішено одноголосно відкласти дальші наради, поки прийде звідомлення про минулотижневу стрілянину на ізраїльсько-сирійському кордоні, в якій по обох сторонах були вбиті й ранені, — від голови тамошньої Мішаної Комісії ОН для перемир'я між Ізраїлем і арабськими сусідами, генерала Одда Булла з Норвегії. Дати наступного засідання Ради Безпеки не визначено. Тим часом в минулу суботу повторилась на сирійсько-ізраїльському кордоні нова стрілянина.

В АМЕРИЦІ

● **Сенатор Гюберт Гомфрі** був віпом демократичної більшости в Палаті Репрезентантів. Він був обраний на віце-президента, і про його становище, яке часто є перехідним ступнем до вищого уряду, стараються такі сенатори: Джан О. Пестор із Ровд Айленду, Майк Монруні з Оклагоми та Расселл Б. Ланг з Луїзіяни.

● **Так звана „снігова гуска"** була причиною смерти астронавта пілота капітана Теодора Фрімена 31-го жовтня недалеко Гюстону в Тексасі. 8-фунтова арктична гуска налетіла на літак і спричинила його катастрофу. Астронавт Фрімен вискочив із парашутом, але він не розвинувся, бо літак був занизько над землею. Снігові гуси на зиму прилітають із півночі на південь.

● **Лікарі** перестерігають людей, щоб не зближалися до місць, де в парках перебувають голуби, бо в їхньому калі та в пилі, що вітер розносить із тих місць, де перебувають голуби, можуть знаходитися „фунґуси", що спричиняють недугу менінґітіс. „Фунґуси" відомі є науковцям від 1896-го року, але їхній зв'язок із голубами викрито тільки 5 років тому.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

„Великий російський народ" і шовінізм

З доповіді голови Ради Міністрів УССР І. Казанця в Києві 10 листопада, цитуємо за „Літературною Газетою": „Успіхи, досягнуті нашою республікою — результат... чистої, вікової братерської дружби з великим російським народом... Український народ і далі буде зміцнювати свою дружбу з народами Радянського Союзу, ніколи й нікому не дозволить — ні імперіялістам, ні буржуазним націоналістам, ні великодержавним шовіністам — посягати на наше велике братерство". І. Казанець говорив про колгоспи, присадибні наділи, руду і холодильники, але нічого — про українську культуру.

„Там, де ходив Кобзар"

„Луцьк, Волинь. — Місцями звитяжних битв козацтва з шляхетськими поневолювачами, що точилися під Берестечком у 1651 році, подорожував у 1846 р. Т. Шевченко. Він розмовляв із селянами, записав від них багато легенд, переказів, пісень і дум про героїчне минуле народу. Трудящі стародавнього Берестечка глибоко шанують пам'ять Кобзаря. Цими днями вони зібралися на урочистий мітинг з нагоди встановлення погруддя геніяльного сина українського народу. На постаменті золотом викарбувано слова незмирущого „Заповіту", — але не всього, а тільки від „І мене в сім'ї"... до „незлим, тихим словом". („Радянська Україна" з 10 листопада).

Саботують видавання словників

„На жаль, трудноші для наших перекладачів становить відсутність гомонімічних, синонімічних та навіть і звичайного тлумачного словників української мови." На засіданні Комісії художнього перекладу, що відбулася в Києві 9 листопада, вирішено: „Комісія має розробити перспективний плян перекладів кращих творів світової літератури". („Літературна Україна" з 10 листопада 1964).

Портрет Кобзаря

Лікуючись у санаторії „Дніпро" біля Черкас, скульптор В. Стрельцов з Луганську вирізьбив за півтора місяця великий портрет Т. Шевченка — з кореня й частини стовбура столітньої сосни. „Майстерно використовуючи могутні кореневища сосни, він перетворив їх у розкуйовджене бурею волосся, різцем відтворив риси обличчя геніяльного Кобзаря". „Молодь України" з 31 жовтня повідомила, що скульптор подарував свій твір санаторієві, і він виставлений у фоє головного будинку.

У СВІТІ

● **Московська газета „Труд"** принесла закид на адресу Америки, що американські військові літаки „дуже часто" перелітають понад протоку Беринга з Аляски на совєтський Сибір. З американського боку рішуче заперечено цьому.

● **26-річний чех Йозеф Мінчік** так захопився лектурою Гоголя, що рішив наслідувати його „ревізора з Петербургу" і в характері „генерального інспектора" з Праги об'їхав 72 готелі та ресторани на „інспекціях", під час яких брав хабарі. Врешті арештували його в одному містечку на Словаччині. Арештований заявив, що ніхто ніколи не запитував його про офіційні довідки.

● **На пленарних засіданнях Вселенського Собору у Римі** була прилвна під кінець жовтня ц. р. 29-річна канадійка Бонні Бренан, член Дирекції Канадійського крайового католицького комунікаційного Центру. 17 канадійських владик, членів Собору, дістали для неї від генерального секретаріяту Собору карту вступу на Собор. Але на тій карті виписано помилково „преосвященний духовник Бонні Бренан". Коли вона показала цю карту вступу ватиканському вартівникові — той здивувався, побачивши такого „реверендісімуса" — і панну Бренан випросили геть.

● **Над грецьким островом Кретою** розбився двомоторовий французький літак, при чому 10 осіб згинули а троє є важко ранені.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Правильна оцінка

У своїй промові на форумі Асамблеї Поневолених Европейських Народів в Ню Йорку старший редактор „Рідерс Дайджесту" і відомий публіцист Юджин Лайонс гостро затаврував американську закордонну політику, поставивши всі крапки над „і" однаково щодо керівних осіб тієї політики, як і її суті. Всі назви, що ними офіційно фірмується закордонну політику ЗДА, як „політику співіснування", „стримування" чи навіть „пристосовування", він схарактеризував, як сором'язливі паравани, за якими насправді криється угодівство.

Суть того американського угодівства названий публіцист вбачає у запобіганні приязни і співпраці з комуністичними правителями з повною байдужністю до долі поневолених тими комуністичними тиранами народів. Лайонс глузує з вислову президента Джансона „шукання мостів" задля більшої незалежности народів під комуністичним правлінням; він стверджує, що насправді, в реальній дійсності, „шукається мостів" до комуністичних диктаторів понад головами уярмлених народів. Керівники американської закордонної політики обманюють себе совєтсько - китайським конфліктом, як ніби доказом, що холодна війна минулася. Насправді комуністи продовжують холодну війну проти Америки, тільки Америка не веде її. Американська закордонна політика прийняла „засадничу стратегію угодівства", йдучи по лінії найглибших бажань Москви й Пейпінгу: визнаючи створений ними стан територіяльного посідання та побоюючись будь-де і будь-як навіть згадувати про імперіялізм СССР і комуністичного Китаю. Кремль безперервно говорить про „визволення" вільних народів від їхньої волі — Вашингтон соромиться і боїться говорити про потребу визволення поневолених комуністами народів. Зміст і духа Тижня Поневолених Націй викривлено, розводнивши резолюцію Конгресу та первісну проклямацію президента Айзенгавера з 1960 року такими загальниковими фразами в цьогорічній проклямації президента Джансона, що невідомо взагалі, що йдеться тут про загарбання волі народів комуністичними імперіялістами.

Угодівство актуальної американської закордонної політики доходить до вершка, — твердить Лайонс, — коли в атмосфері тієї політики народилися звеличники Хрущова, як того тирана, що вмів „зберігати лад" у сателітних країнах, себто — тримати під строгою диктаторсько - поліційною контролею поневолені нації. Лайонс із слушним обуренням таврує такого теоретика, як Волтер Мілліс, який вважає, що це була б „катастрофа" для світу, коли б нині розпалася російська комуністична імперія. Однак дійсною катастрофою погрожує факт, що — за ствердженням Лайонса — з поглядом Мілліса солідаризуються Джордж Кеннан, сенатор Фулбрайт і ціла впливова організація Американців для Демократичної Акції, що її одного із ініціяторів - засновників, сенатора Гюберта Г. Гомфрі обрано тепер на віце - президента. Поруч із цими прізвищами Лайонс наводить імена Волтера Ростова і Діна Раска, як тих, що „зуміли заплутати й розводнити" погляди Кеннеді на „центральну проблему поневолення і волі.

Характеристика американської закордонної політики, як її провів Юджин Лайонс, без сумніву, відповідає дійсності. Але було б помилково дивитися на Америку крізь призму актуальної політики Державного Департаменту. Американський нарід є антикомуністичний, — антикомуністичним є американське робітництво, промисловці, торгівці, жінки, Церкви. І коли погляди Джорджа Кеннана, сенатора Фулбрайта чи речників Американців за Демократичну Акцію є погляди тонкої верстви ліберальних суперінтелектуалів, що теоретизують у відриванні від дійсности, а практична політика Державного Департаменту коньюнктуральна, то саме погляди Лайонса є думками величезної більшости американського народу. Тим самим, раніше чи пізніше, минуться шкідливі ліво - ліберальні впливи на закордонну політику Америки і прийде зміна її духа та напряму. До цього причиняться й самі комуністи, які не зможуть вічно лявірувати між обманом співіснування та постійним імперіялістичним гоном і підривними діями. Ідеться тільки, щоб такі голоси, як голос Юджина Лайонса, приспішили необхідну зміну угодівського курсу політики. З цього погляду виступ американського публіциста надзвичайно відрадна подія.

Проти вимог життя

З нагоди 47-ої річниці так званої жовтневої революції, 7-го листопада цього року в Кремлі перший секретар ЦК КПСС Л. Брежнєв виголосив свою першу — після скинення Хрущова — промову. В тій промові відбилася давня настанова попередніх московських вождів: чим більше труднощів і поразок, тим більше патосу, пропаганди та „віри" в те, що кремлівські побажання стають дійсністю.

Аналізуючи цю промову, бачимо, що у справах зовнішньої політики між Хрущовим і Брежнєвим - Косигіним фактично нема різниці. Зате нові „вожді" виявили більше гнучкости в підході до катастрофальних справ колгоспного сільського господарства. Брежнєв повідомив, що відтепер колгоспник матиме право тримати більше як одну корову і що його мізерна присадибна ділянка буде збільшена. Це рівнозначне з признанням власної поразки, признанням неспроможности колгоспної системи забезпечувати населення продуктами сільського господарства. Але саме життя змушує Москву піти на такий крок, бо й Хрущов визнавав, що до комунізму треба масла й хліба. Як і його скинений попередник — Брежнєв закликав комуністичні партії всього світу до єдности, визнаючи за ними повне право вести комуністичну діяльність всередині своїх країн без втручання будь-якого центру. Це проголошення є також певним відступом від ленінсько - сталінської доктрини, за якою СССР був центром, навіть „батьківщиною" для усіх комуністів. У даному випадку — це поразка не так комуністичної ідеології, як імперської Росії. Період московського диктату минув, і тому Брежнєв сказав: „Вважаємо, що було б хибним нав'язувати досвід будь-якої однієї партії і країни іншим партіям і країнам". „Наші вороги намагаються послабити комуністичний рух. Вони хотіли б використати розбіжності, які в ньому виникли" ... — попереджав Брежнєв, тим самим визнаючи, що монтований Москвою „соціялістичний бльок" тріщить від протиріч. Він приобіцяв, що „комуністична партія Совєтського Союзу зробить усе залежне від неї, щоб досягти єдности". Немає сумніву, що це — одна з чергових лицемірних заяв Кремлю, бо дотепер не видно ніякої готовости збоку російського імперіялізму віддати Китаєві загарбані ще царською Росією землі на Далекому Сході і в Азії, чи погодитись на справжню незалежність загарбаної Монгольської Народної Республіки ... Подібні обіцянки давав і Хрущов.

Як попередній „вождь народу" Хрущов, так і Брежнєв заявив у своїй доповіді в Кремлі, що національне питання в СССР уже розв'язане. „Тепер всі нації і народності нашої країни живуть єдиною братерською сім'єю. Дружба наших народів ввійшла в плоть і кров нашого громадського життя". Продовжувач сталінсько - хрущовської русифікаційної політики знищення націй, Брежнєв твердив про „відсутність клясової і національної нерівности" в СССР. Десятки разів повторював він означення „совєтський народ" ... З цієї програмової доповіді бачимо, що й нові керівники в Кремлі рішені далі прямувати проти вимог життя — в ім'я збереження своєї імперії. Для цього вони лише виявляють більше такту і гнучкости.

ЖИВІ ДУМКИ У ТІНІ СМЕРТИ

В сумну річницю вбивства в Далласі постає в уяві постать, яка ще рік тому домінувала на світовій сцені, повна плянів і задумів, на яку звернені були очі багатьох народів.

Критики політики покійного президента Дж. Ф. Кеннеді можуть мати чимало підстав твердити, що рік тому не все було гаразд, що не одної невдачі зазнав молодий провідник цієї країни. Напрямні політики Америки укладалися десятиріччями, їх накреслено давно, накреслено чітко, тих напрямних і доводилося додержуватись покійному президентові, доводилося провадити не одно діло у внутрішній чи закордонній політиці проти переконань. Буде, отже, для історії чимало критичного матеріялу, який годі спростувати.

А все ж в одному всі, мабуть, будуть згідні, оцінюючи постать Дж. Ф. Кеннеді, а саме в признанні, що намагався він відродити морально свою країну, стримати від погоні за чисто матеріяльними добрами і ввести в сферу культурного росту, духового оздоровлення і тугости. Почавши від інавгураційної промови з відомою фразою „Не питай, що дасть тобі твоя країна, але що ти можеш зробити для неї", через численні виступи проповідував він з щораз більшою силою потребу піднесення патріотизму й жертвенности для загального добра.

З цього погляду типовий один з його виступів за місяць перед трагічною смертю, в Амгерст Коледжі з нагоди відкриття бібліотеки в честь поета Роберта Форста. Цей виступ повен глибоких помічень, які відкривають у Кеннеді не тільки визначного політика, але й соціолога, і знавця мистецтва, з глибоким вглядом в культурні процеси, що формують ніжні, найосновніші тканини національного єства, що дозволяють нації рости і здобувати світ не силою зброї, але, передусім, силою моральних вартостей.

„Наша національна потуга, — говорив покійний президент, — має вагу, але й дух, який інформує та контролює нашу силу, має ту саму вагу. Якщо сила веде людину до арогантності, поезія нагадує їй її межі. Якщо сила звужує круг зацікавлення людини, поезія нагадує їй про багатство і різноманітність її існування. Якщо сила деморалізує, поезія очищає ...

„Бо мистецтво устійнює основні людські істини, які мають служити наріжними каменями в наших осудах. Мистець, який би вірний не був він своїй особистій візії дійсности, стає борцем за особисту думку і відчуття проти настирливости суспільства й урядничої держави.

„Великий мистець є самотньою фігурою, він, як казав Р. Фрост, має „любовну суперечку із світом". Йдучи за своїм сприйманням дійсности, він часто мусить плисти проти течії. Це — невдячна роля. Але, оглянувшись назад, побачимо, як вірність мистця зміцнила фібри нашого національного організму ...

„Якщо часом наші великі мистці були дуже критичні відносно нашого суспільства, то це з причини їх вразливости й їхньої турботи за справедливість, якою кермується кожний правдивий мистець; це робить його свідомим, що наша нація не стоїть на тій висоті, на якій могла б стояти.

„Я вбачаю більше значення для майбутнього нашої країни і нашої цивілізації в оцьому повному визначенні місця мистця. Якщо мистецтво має живитися корінням нашої культури, суспільство мусить дозволити мистцеві йти вільно за своєю візією, куди б вона його не вела.

„Ми не повинні ніколи забувати, що мистецтво — це не рід пропаганди, але форма правди. У вільному суспільстві мистецтво не є зброєю, і воно не належить до сфери полеміки й ідеології. Мистці не є інженерами душ.

„Може десь інакше. Але в демократичному суспільстві найвищий обов'язок письменника, композитора, мистця залишитися вірним собі, що б там не сталося. Служачи своїй візії, мистець найкраще служить своїй нації. І нація, що нехтує мистецтвом, накликає на себе долю отого Фростового героя, який „не мав нічого в минулому, на що міг би дивитися з гордістю, нічого, щоб дивитися в майбутнє з надією".

„Я дивлюся вперед на велике майбутнє Америки, майбутнє, в якому наша країна зрівноважить нашу велику мілітарну потугу своїм моральним опануванням, своє багатство — мудрістю, свою силу — доцільністю.

„Я дивлюся вперед, і бачу Америку, яка нагороджуватиме осяги в мистецтві, як нагороджує осяги в торгівлі чи в політиці ...

„Я дивлюся вперед, і бачу Америку, яка постійно підноситиме рівень мистецьких осягів і постійно збільшуватиме культурні можливості для всіх громадян.

Я дивлюся вперед, і бачу Америку, яка викликає до себе пошану в усьому світі не тільки своєю потугою, але також своєю культурою ..."

Г. Ск.

Занзібар і Танганьїка оскаржують Захід в організуванні спроби перевороту

Занзібар. — Офіційно проголошено, що виявлено „змову" проти державного ладу та що 5 осіб з того підпілля засуджено на смерть, „декого" на 10 років в'язниці, декого на 5 років та декого звільнено. Скільки було всіх отих змовників, які ніби становили підпільну організацію "Союз борців миру", — як теж у чому полягала та змова і що вона мала на цілі — не сказано. Водночас президент Танганьїки Ньєрера заявив на вічі перед 25.000 слухачів, що він пред'явить докази на те, що західні держави плянували перевести переворот проти його режиму. Місцеві власті буцім-то прийшли в посідання „документів", з яких виходить, що з адміністрованого португальцями Мозамбіку мала прийти інвазія проти Танганьїки. Танганьїка і Занзібар становлять одну державу під спільною назвою Танзанія.

А. Заплітний

ДЕЩО ПРО ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ ЗДА

Вже приблизно сто років діють у ЗДА, в майже незмінній формі, політичні партії, Демократична і Республіканська. Вправді, час від часу виринають й інші партії, але так скоро, як вони появлялися, так скоро й зникали. Компартію, що її здемасковано як агента чужої держави, годі зачисляти до американських політичних партій. Можна сказати, що ЗДА, побіч Англії, є країною двох партій. Двопартійний устрій має ту незаперечно добру сторону, що при владі стоїть одна партія, а друга є в опозиції. Якщо більшість виборців з якоїсь партії невдоволені, на зміну першої приходить друга. Все це діється в гомінкій виборчій метушні, але без потрясення та шкоди для держави.

Побіч цих добрих сторін у двопартійній системі ЗДА закоренилися деякі навики, які не тільки поменшують добре діяння обох партій, але й завдають очевидної шкоди. Програми обох партій мало чим між собою різняться. Вони дуже загальникові і допускають різну інтерпретацію.

Обидві партії хочуть задовольнити всі суспільні верстви та групи. Навчена досвідом, суспільність трактує виборчі кличі як речі, які по виборах забуваються. Через те на політичних діячів падає тінь нещирости, їм закидають, що вони не дотримують даного слова, що вони — хитрують, що їм ідеться тільки про почесті та матеріяльні вигоди, які дає політична діяльність.

Очевидно, така опінія кривдить поважну кількість політичних діячів, які, сумлінно виконуючи свої обов'язки, хочуть щось зробити для своєї країни і заслужити собі загальне признання. З другого боку, якщо політичні діячі ставляться поважно, часом тільки про людське око, до вимог поодиноких виборців, етнічних і професійних груп, без критичного розбору таких домагань, у заінтересованих групах зроджується хибне переконання, що їхні домагання мають загальне значення.

Тому, що виборці або групи виборців дуже вразливі на свої власні, звичайно матеріяльні, інтереси, вся увага суспільности спрямовується на питання внутрішньої політики. Цим тільки можна пояснити факт, чому так мало місця досі займали проблеми закордонної політики під час виборів у ЗДА. Таке недоцінювання ваги закордонних справ привело до того, що ЗДА блискучо виграли дві світові війни, а програли два мири по тих війнах.

Як приглянемося будові обох політичних партій, то побачимо велику подібність. Кожна з них має своє праве і своє ліве крило. Різниця в поглядах між обома крилами одної партії далеко більша, як різниця між співзвучними крилами обох партій. Обидва праві або ліві крила часто входять між собою в порозуміння, щоб провести якусь справу в Конгресі.

Законопроєкт про розбудову міст, який вніс уряд президента Джансона, переголосували обидва праві крила обох партій, хоч Демократична партія мала переважаючу більшість у Конгресі і проєкт вийшов від демократичного президента. Законопроєкт про цивільні права не став би ніколи законом, якби ліве крило Демократичної партії не підтримало дуже сильно і рішучо ліве крило Республіканської партії із поміркованим сенатором Дірксоном на чолі.

Партійна дисципліна в обох партіях — це поняття майже незнані в політичному житті ЗДА. Можна сказати, що фактично тут діють чотири партії: два крила обох партій. Якщо візьмемо до уваги конкретні політичні особи, то побачимо, як мало є спільного, а як багато противного між сенатором Джевітсом з Ню Йорку і сенатором Голдвотером, недавнім президентським кандидатом, хоч вони обидва члени Республіканської партії. Навпаки, дуже добре порозуміваються південні сенатори - демократи Бирд і Саймінгтон із своїми республіканськими консервативними колеґами. Один із них, сенатор Термонд, навіть покинув недавно Демократичну партію і перейшов до Республіканської.

Тому, що багато виборців знають, що їхні погляди і бажання мають або напевно матимуть своїх заступників у котрійсь партії або навіть в обох, вони не дуже цікавляться, хто виграє вибори. Звідціля родиться великий абсентеїзм у ЗДА, найбільший з усіх демократичних країн. В Англії, в Західній Німеччині, Франції, Італії та Японії голосує часами навіть 90% виборців, тоді як в ЗДА ніколи більше як 60 - 63% користає із свого виборчого права. Такий великий відсоток громадян, не зацікавлених справами своєї спільноти, є явищем дуже небезпечним.

Для обох американських партій характеристичним є те, що їхні назви нічого не говорять про їх зміст і характер. Візьмімо Демократичну партію. Правда, вона побудована на демократичних основах та обстоює демократичний устрій, але вона не має монополю на демократію. Так само демократичною є Республіканська партія. Але чи тільки Республіканська партія приймає республіканський устрій за свою основу? Коротко: обидві партії однаково демократичні і однаково республіканські.

Уже цей побіжний огляд свідчить про те, як багато — і то великих — відхилень від чистої двопартійної системи постало в політичному житті ЗДА. Всі вони нездорові і дуже загрозливі. Єдиним виходом із становища був би поворот до чисто двопартійної системи, хоча б такої, яка є тепер в Англії, де партія Консервативна і Лейбористська мають відмінні, докладно окреслені програми. Кожна з них звертається тільки до своїх членів і старається переконати незалежних у правильності своєї програми. Зроджується ясний образ, чого партія хоче і якими дорогами йтиме до реалізації своєї програми. Виборці звичайно заінтересовані в тому, щоб перемогла їхня партія, і беруть активну участь у виборах.

Реформувати політичні партії в ЗДА легше як деінде, бо

(Закінчення на стор. 4-ій)

Таємниці Кремлю

Мюнхен. — Несподіваний раптовий відхід у політичне небуття Нікіти Хрущова „сколотив воду" в цілому світі, особливо в рядах комуністичних партій поза СССР. Звичайно, в суспільстві СССР і в совєтській компартії напевне ведуться пошепки - потайки розмови на цю тему. Мовляв, така гра долі: то був попав „із грязі в князі", а тепер — „із князя — в грязь", з волі Президії Цетрального Комітету партії. Але тих критичних голосів совєтських громадян про долю й недолю Хрущова ми не чуємо.

Однак преса вільних країн, зокрема комуністичні партії поза СССР, подають голос у справі Хрущова. Делеґації комуністичних партій Франції і Італії побували в Москві і заявили, вернувшися додому, що пояснення нових володарів в Кремлю щодо усунення Хрущова їх не задовольняють. В перших днях після ліквідації Хрущова секретар угорської компартії Кадар висловився похвально про Хрущова за його політику „десталінізації" і мирного співжиття з некомуністичними країнами.

Але увесь світ заінтриґований тим, що після засідання ЦК партії в Москві 13-14 жовтня ніхто вже не бачив Хрущова. Молотова, Маленькова та інших членів „антипартійної групи" люди бачили й говорили з ними після їх політичної ліквідації. Але про Н. Хрущова не відомо, де він перебуває і що робить.

Ця таємничість дала декому привід думати, що Хрущова убили його ж таки „соратники", як це сталося свого часу з Берією, кандидатом на диктатора, в 1953-му році. Такий здогад уже зараз після усунення Хрущова висловив відомий англійський журналіст Кренкшо.

Делеґатам французької комуністичної партії, що були в жовтні - листопаді у Москві, не вдалося побачити Хрущова — ні живого, ні мертвого. Наслідники Хрущова сказали французьким комуністам, що пошлють до Хрущова „буржуазного фотографа" і тоді вони одержать знімку колишнього вождя Совєтського Союзу. Французи народ балакучий, і ця вістка, що її принесли вони з Москви, пролетіла по цілій Франції.

Мовчанка Москви в справі Хрущова зміцнила переконання серед французьких комуністів, що з Хрущовом сталося те саме, що було із Берією: що він уже не живе на світі.

Раніше, в добі Сталіна, комуністи в цілому світі сліпо вірили кожному слову „вождя світового пролетаріяту". Тепер, коли Сталінову труну викинуто з Ленінового мавзолею, довір'я до московських вождів серед комуністів зменшилося. Сама думка, що Хрущова, якого недавно славили як „вірного ленінця", могли вбити його товариші, руйнує мораль і дисципліну в комуністичних партіях Західньої Европи.

З цими настроями, очевидно, не хочуть числитися Брежнєв і його товариші. Вони звикли діяти за правилом: „Хто кия взяв, той і капраль". Але французькі комуністи на це не вважають: до секретаріяту партії в Парижі масово присилають вони свої партійні квитки. Вони не хочуть належати до партії.

П. А.

I. Васильківський

У НЕВПИННІЙ БОРНІ

(УРИВКИ ЗІ СПОГАДІВ)

(3)

Росіяни всіх напрямків ніяк не могли погодитись з реальним існуванням української влади. Ситуація стала дуже напруженою під час засідання 3-го Всеукраїнського Військового З'їзду у Києві в днях 2 - 12 листопада 1917 року. З'їзд відбувався якраз у часі повстання большевиків проти Тимчасового уряду в Петрограді. Центральної влади тоді фактично не було, військові чинники добре розуміли небезпеку, яка виникала для України збоку большевиків. З'їзд закликав УЦР перебрати всю повноту влади в свої руки. Однак УЦР не виявляла рішучости, а радикальні виступи делеґатів Військового З'їзду викликали ворожу реакцію большевиків, з їх ударною групою, робітниками Арсеналу.

УЦР не виступала проти большевиків, які на словах були досить прихильні до гасла самоозначення народів Росії і оголошували, що послідовно здійснять демократичні принципи, а Ленін визнавав навіть право України на відділення. Але після перемоги жовтневого повстання большевики поставились відверто вороже до перебрання влади на Україні УЦРадою і, на підставі директив свого центру, збирались захопити владу.

Штаб Київської Військової Округи, який спирався головно на юнкерах військової школи, добре знав про ці приготування і виарештував більшість членів большевицького київського Ревкому. У відповідь на ці арешти большевики почали повстання. Арсенальці перші вийшли зі зброєю в руках на вулиці Києва.

Щойно в останні хвилини УЦРада під впливом делеґатів 3-го Військового з'їзду зрозуміла, що дальший удар від большевиків піде в її сторону. З'їзд перервав свої засідання і сформувався в полк. Делеґатів з'їзду було до 3000, і все це були свідомі українці, досвідчені військовики.

В ліквідації большевицького повстання брали участь також Бойовий курінь соціялістів-революціонерів та деякі інші військові частини. Бої тривали протягом трьох днів, переважно в районі Печерська, біля Арсеналу, який був центром спротиву большевиків. Арсенальці — це були в абсолютній більшості росіяни, ворожі до всього українського. Вони ж були головним ядром большевицьких сил, до яких ще належали деякі збольшевичені частини війська, що мали постій у Києві. Одначе ці здеморалізовані частини не дуже поривалися до бою. Був це інший рід військових частин, т. зв. невтральних, які проголошували невтралітет у всіх конфліктах поміж українською владою й большевиками, переходячи іноді на сторону сильнішого. Російська армія в ті часи була зовсім здеморалізована й починала самочинно демобілізуватись.

В такій ситуації відбувались вуличні бої у перших днях листопада 1917 року.

Українські частини зайняли всі стратегічні місця і в завзятих сутичках витиснули большевиків в околиці Арсеналу. Не маючи підтримки від населення, большевики скапітулювали, і більшість їх розпорошилась. Так, досить легко і з малими втратами зліквідовано жовтневе повстання київських большевиків. В боях під Арсеналом відзначився Симон В. Петлюра.

Бойовий курінь ес - ерів, у якому я служив, втратив кілька осіб забитими й раненими. В кінцевих акціях нам було доручено зайняти будинок штабу Військової Округи та військової школи. Пригадую, що в тому будинку ми вже нікого не знайшли, — усюди було повно знищених урядових паперів та повідрізуваних старшинських нараменників, які залишили російські старшини, втікаючи під натиском большевиків.

Російську військову школу після повстання перетворено в Першу українську юнацьку школу. Росіян здемобілізовано, і вони роз'їхалися по домах.

Жовтневе повстання в Петрограді силою факту привело до перебрання влади на Україні, головно в Києві, УЦРадою, що було проголошене 3-ім Універсалом 20 листопада 1917 року. 3-ій Універсал УЦР проголошував Україну Народною Республікою у федеративному зв'язку з Росією.

В листопаді того ж року відбулись вибори до Всеросійської конституанти, в яких бльок українських соціял-демократів, Селянської Спілки та українських соціялістів-революціонерів дістав на Україні ¾ всіх голосів, а большевики зібрали лише 10%.

Проти спроб большевиків захопити в свої руки владу на Україні наші партії утворили єдиний фронт. Це було причиною того, що при виборах до Українських Установчих зборів, які відбулися в грудні 1917 року, вони знову отримали велику перемогу голосів над большевиками.

Розбиття єдиного українського фронту стало метою большевиків, і вони в грудні 1917 року скликали до Києва Всеукраїнський З'їзд Рад. Але цей з'їзд, який складався з 2500 делеґатів, висловив абсолютною більшістю довір'я УЦРаді.

В той же час центральний большевицький уряд вислав УЦР ультиматум з вимогою не роззброювати червоної ґвардії на Україні і заборонити перехід донським козакам через українську територію додому з фронту.

УЦРада відкинула ультиматум і заборонила вивозити харчові продукти з України до Росії. Большевики назвали це розпорядження УЦРади „ножем в спину російській революції", і почали бойові акції проти України.

60 членів Всеукраїнського З'їзду Рад відїхали до Харкова, де проголосили себе українським урядом. Большевицькі загони під проводом Антонова посунули на Україну. Почалася війна ...

УЦРада диспонувала досить великими військовими силами, але не хотіла їх знімати з фронту, і незабаром вони здеморалізувались під впливом большевицької пропаганди.

З початком січня 1918 року у Києві почалося формування Студентського куреня Січових Стрільців і зараз же за тим Гайдамацького коша.

Бойовий курінь партії соц.-рев. був розформований, і більшість з нас зараз же записалась до Студентського куреня. Молодь Києва щиро відгукнулась на відозву організаційного комітету.

Отож Студентський курінь Січових Стрільців складався виключно з охотників-студентів, що не були покликані в часі війни на військову службу з огляду на молодий вік, з учнів старших кляс гімназій, юнацької військової школи та кільканадцятьох військових фельдшерів, старших людей, батьків родин.

Після двох тижнів спішного військового вишколу курінь, під командою полковника Тимченка та кількох старшин, вирушив проти большевиків, що наступали на Чернігівщині.

В дорозі на фронт ми бачили вороже відношення залізничників-росіян, які робили нам різні перешкоди. Залоги станцій, які складались переважно з кільканадцятьох наших вояків, з трудом могли опановувати положення.

До Бахмачу нам доїхати вже не пощастило, і ми затримались на станції Крути, де стояло три десятки гайдамаків, які мусіли віддати Бахмач ворогові. Тільки енергія людей, віруючих у святість свого діла, може робити такі дива, як робив цей малий відділ з чотирма кіньми, одною гарматою й двома кулеметами.

До 5-річчя смерти поета Михайла Ситника

Тепер йому було б тільки 44 роки віку. Михайлові Ситникові — одному з кращих українських ліричних поетів середнього покоління. Як і другий талановитий лірик, Герась Соколенко, який зник безслідно в 1944 р. під час наступу большевиків, так і М. Ситник забрав у могилу в чужому Шикаґо багато пісень, без яких людське серце „навіки обідніє". Син селян на Київщині, він усім єством любив свою Україну, заперечував комуністичний режим, але й у західньому світі не почував себе щасливим, бо ніколи й ніде людське суспільство не було ще досконалим. Михайло Ситник належав до типу людей, котрі з своєї натури не можуть бути емігрантами, жити поза Батьківщиною. Таке життя — багате чи бідне, однаково, було для поета мукою, врешті - решт штовхнуло його на край безнадії і звело так передчасно в могилу. Але в одному він був принциповий до кінця — не йшов на ласку ворога - окупанта:

„Усе береш для себе,
Ти хочеш вкрасти й небо
України,
Зітлію тут, а не піду до тебе.

Недавно на Елмвудському кладовищі зійшлися біля могили Михайла Ситника кілька земляків, і між ними великий бандурист нашого часу — Григорій Китастий. Звичайно, не варто було читати над могилою „Пародію на Михайла Ситника", але вдумливе слово літературознавця А. Юриняка про поета і соціяльний обов'язок громади та заспівана друзями, в супроводі бандури Г. Китастого, пісня „Чуєш брате мій" — були найкращими квітами, що їх дотепер бачила та скромна могила. Як саме трагічне життя цієї людини, так навіть і на його могилі — сліди глибокого трагізму того, хто писав:

Умру, а жить не перестану,
Любов'ю буду вічно тліть...
Важким я колосом устану
Із грудки рідної землі.

На надмогильній плиті хтось викарбував хибно, що Михайло Ситник народився 1922 р. — треба 6 червня 1920 року.

Десь, у недоступних для літературознавців і читачів підвалах КҐБ, лежать дві збірки ліричних поезій М. Ситника, які він встиг видати ще на рідній землі: „Нові обрії" та „Від серця". Тероризований владою большевиків, М. Ситник щиро вітав, як це не страшно сказати — війну, сподіваючись, що на Україну прийшли сили „нової Европи" — Фавстівської Европи, що нарешті надходить слушний час і постане Українська Держава. Замість Европи прийшла гітлерівщина — і це було другим після московського „комунізму", життєвим ударом по чутливій душі поета. Третім ударом була трагедія в Лінці, коли видавали большевикам наших людей, видавали альянти, може й не розуміючи, що роблять. А четвертим і останнім ударом була для Михайла Ситника чужина. Тому й писав, що „Немає волі без землі моєї", але його рідна земля далі залишалася в неволі. Ще видав за кордоном поему „Залізничий сторож", збірку „Відлітають птиці", виступав на літературних вечорах, захоплювався відвагою бійців УПА, старався віршем охоронити людські душі від погубних вітрів, якими багате наше століття... І врешті — сам піддався тим вітрам, махнувши рукою навіть на допомогу друзів, з-поміж яких В. Дубина особливо старався, щоб урятувати поета.

У жовтні 1964 року прийшов до Шикаґо лист від старенької самотньої матері (батька розстріляли комуністи) Михайла Ситника. Лист із „щасливої радянської" України. Вона повідомляє, що живе при людях, у біді й нужді, а що в хаті переповнено, то мусить жити в хліві. Декілька названих тут та багато не названих людей складаються і посилають матері поета посильну допомогу. Редактор і видавець „Нових Днів", Петро Волиняк, збирає розкидані у пресі і в приватних людей поезії Михайла Ситника, щоб видати посмертну збірку. Щось люди роблять для нього, але всі ми тепер відчуваємо, що чогось ми всі не зробили раніше.

Вже декілька разів порушувалося у нашій пресі питання про створення Українського Літературного Фонду за кордоном, з якого була б змога дати допомогу тим літераторам і науковцям, які в особливій потребі чи які, віддавши Україні й нашій культурі всі сили, тепер у старшому віці — не забезпечені економічно, без змоги видати може останню працю свого життя. Треба вміти вчитися й у ворогів: росіяни за кордоном давно створили дуже активний Літературний Фонд, бо вони розуміють принципове значення праці своїх діячів науки і культури.

І для Михайла Ситника буде потрібно такого фонду. Бо напевно ред. П. Волинякові буде нелегко, як тут кажуть, „затягати позичку" на видання його творів. А воно мало б бути гарним, естетичним, найкраще оформленим виданням — справжнім пам'ятником справжньому, хоч і як нерівному, українському ліркові Михайлові Ситникові.

Леонід Полтава

Вотервліт і Трой, Н. Й., відзначили Ювілей УСС і Листопадові Роковини

Заходом Відділів УККА і укр. парох. катол. шкіл у Вотервліт і Трой, Н. Й., Пласт - Приюту і Пласту Коговс - Трой і Укр. Студ. Т-ва у Трой — відбулася 1-го листопада святочна академія у 50-річчя УСС і 46-річчя Листопадового Зриву в повній залі Укр. Клюбу у Вотервліті, Н. Й. Голова Відділу УККА у Вотервліті, п. І. Романишин, виголосив вступне слово, вітаючи приявних, зокрема о. П. Теодоровича, кол. УСС. Хор укр. парох. катол. школи у Вотервліті (30 дітей) під проводом о. дек. Б. Волошина, відспівав гарно „Боже, вислухай благання", потім „Гей, у лузі" і „В горах грім гуде". Уч. Василь Мокей продеклямував бадьоро вірш О. Олеся „Живи Україно" П. І. Дурбак прочитав доповідь „Бойовий шлях УСС", переплітану рецитацією поеми Р. Купчинського, що її виконала у високомистецькій формі п. Леся Боднар. Вона незвичайно вміло віддала поодинокі етапи стрілецької епопеї, схоплені так геніяльно стрілецьким поетом. Дві пластунки-юначки: Дарка й Галя Наболотні, продеклямували з серцим поему Я. Курдидика „Пожовкле фото", після чого група пластунок - юначок з Коговсу і Трой виголосила з чуттям збірну деклямацію поеми Б. Лепкого „Написи на стрілецьких гробах".

У другій частині, присвяченій Листопадовим Роковинам, студ. Орест Гогоша, прочитав доповідь про Листопадовий Зрив і його вплив на українську національну ідеологію. Голова Студ. Т-ва, студ. Нестор Томич рецитував по мистецьки настроєну поему Т. Савицької „За Тих, що впали". Діти укр. парох. школи у Трой, під керівництвом п. В. Боднара, виконали помислову „Листопадову Інсценізацію". Наперед виступив перед занавісу 7-літній Василько-Роман Боднар, що сміло виголосив вірш Л. Храпливої „Кріс". Коли відкрилася занавіса, приявні побачили живу картину: на скалі стояв стрілець в однострою УСС (уч. Ст. Мочульський), з українським прапором у правій руці, а лівою рукою підтримував ранену дівчину (уч. Ір. Терлецьку), що уосіблювала Україну. Кругом скали стояли діти, а напереді сцени клячала п. Л. Боднар, як уосіблення страдальної матері. Діти відспівали стріл. пісню „Летіла куля", і виконали збірну деклямацію - вступ до „Молитви матері", поеми Р. Купчинського, що її віддала з болем материнського серця п. Л. Боднар так по мистецьки, що зворушила до сліз публіку. Це була найкраща точка програми, і вона залишила сильне враження.

Голова Відділу УККА у Трой, п. М. Філь, подякував усім за активну співучасть: нашим священикам, о. дек. Б. Волошинові за приготування хору й деклямації, Пласт Приютові і Пластові, укр. Студ. Т-ву, В. Боднарові за інсценізацію, вкінці всій молоді за співпрацю, а всім гостям за участь. Співом Марійського нац. гимну закінчено цю вдалу академію. Гарні декорації виконав п. Михайло Коргун. Дохід призначений на наших інвалідів. Вотервліт і Трой гідно вшанували Великі Роковини при солідарній і гармонійній співпраці наших душпастирів, організацій і шкільної молоді.

Л. Б.

Боффало відзначило трагічну річницю смерти Степана Бандери

Відзначення сумних роковин розпочалося в неділю 18-го жовтня відправою Служб Божих і панахид в українських католицьких церквах і в українській православній церкві.

В українській католицькій церкві Матері Божої Одигітрії, Службу Божу і панахиду відправив Високопреподобний отець декан д-р Павло Івахів. В цій Службі Божій і панахиді взяла зорганізовану участь сумівська молодь з почетом прапорів: національного, сумівського і ООЧСУ.

Пластова молодь також взяла участь в панахиді зі своїм почетом. Побожні вірні обох віроісповідань по береги виповнили церкву, щоб спільно помолитись за душу спочилого Провідника і за всіх воїнів української землі. Скінчивши Службу Божу, отець декан заповів панахиду. В церкві, виповненій вірними, запанувала жалібна тиша.

Коли закінчилася панахида і вірні повиходили з церкви, не було чути голосних розмов. Лише засумовані очі вірних немов перекликались: Це правда, його між живими немає, але його дух, його ідеї будуть назавжди поміж нами.

В годині сьомій вечора, в українському домі Дніпро, розпочалася жалібна академія. При вході на залю кожний дістав програму академії, яку по мистецьки виконав і оформив мистець Маріян Борачок.

На першій сторінці програми виднів портрет Степана Бандери, прибраний дубовим листям на тлі малиново-чорного прапора. Під портретом — емблема ОУН. Всередині був поданий життєпис сл. п. С. Бандери і порядок академії.

600 осіб виповнили залю „Дніпра" по береги.

Академія почалася звітом-апелем української сумівської і пластової молоді перед портретом Провідника. Звіт і приречення Духові Бандери зложив від української молоді юнак Михайло Михаськів. Далі слідувало складання квітів перед портретом провідника..

Від ЮСУМУ зложили китицю живих квітів юначки сестри Погаратні і юнак Павло Бобенчук. Символічного Пластового капелюха зложили: пластун сеньйор Роман Щуровський, член кур. УПС „Червона Калина", членом якого був св. п: Степан Бандера, — в асисті новачки Олі Миськів і новака Степана Шишки.

В імені Визвольного Фронту зложили вінок голова комітету інж. Сергій Квасницький в асисті пана Богдана Мороза і пані Ірини Чучман, складаючи приречення такого змісту:

„Вшановуючи п'яту річницю Твоєї жертви життя, відданого за Батьківщину, хилимо голови в глибокому смутку. Прирікаємо, що йдучи за прикладом Твоєї праці і Твоєї боротьби, не спочнемо раніше, поки у нашому святому Києві знову не будуть піднесені українськими воїнами переможні прапори і наш золотий тризуб, і поки не запанує воля і національна незалежність в Україні. Поки не буде знищена московська імперія".

Присутні вислухали написаного на магнітній плівці слова Ст. Бандери і слова Ярослава Стецька з магнітної плівки.

Святочну доповідь виголосив командант УПА, Юрій Бурлака з Рочестеру.

„І хоч біль стискає нам серця, і хоч надто жорстокого удару завдала нам Москва, і хоч як боляче відчуваємо його смерть — ми підемо далі вперед до мети, визначеної Степаном Бандерою" — казав промовець. А Йому, Великому Покійникові вічна слава!

Прочитані Василем Шарваном резолюції, в яких засуджується Москву за вбивство. сл. п. Степана Бандери, одноголосно прийняли присутні.

В суботу, 17-го жовтня, українська радіо - програма Василя Шарвана подавала півгодинну авдицію, присвячену сл. п. Ст. Бандері.

Василь Шарван

В Рочестері, Н. Й., вшановано полковника Андрія Мельника

Заходом Управ 20-го Відділу ОДВУ, Українського Золотого Хреста, Куреня Карпатських Січовиків, Молодих Українських Націоналістів в суботу 7-го листопада вшановано пам'ять померлого Голови Проводу Українських Націоналістів полковника Андрія Мельника. О год 5.30 вечора заупокійну панахиду відслужив в українській православній церкві св. Покрови о. М. Чернявський. Під час панахиди співав хор церкви св. Покрови. В жалобній панахиді взяли численну участь представники організацій м. Рочестеру і зокрема репрезентації ОДВУ, УЗХ, ДОБРУС, УРДП, УНР зі своїми прапорами.

О год. 7.30 вечора в Українсько - Американському Клюбі відбулися жалобні сходини на пошану сл. п. полк. А. Мельника. Сходини відкрив голова 20-го Відділу ОДВУ Павло Шимін, насвітлюючи життєвий шлях Покійного і закликаючи вшанувати пам'ять полк. А. Мельника однохвилинною мовчанкою. На знак жалібної трубки ввійшли до залі прапори з чорними лентами ОДВУ і УЗХ. Доповідь про сл. п. полк. Мельника виголосив голова Обласної Управи ОДВУ мгр. Михайло Середович. Спогад про сл. п. полк. А. Мельника сказав інж. Роман Вергун, а деклямацію „Поклін Полковнику" виконав молодий пластун Юрій Зелез. У жалобних сходинах взяли участь майже всі представники організацій, Жалібні сходини закінчено відспіванням „Не пора".

В неділю 8 листопада у двох українських католицьких церквах відслужено панахиди за сл. п. полк. А. Мельника. У церкві святого Йосафата відслужив панахиду парох о. Чомко, у церкві Богоявлення парох о. Городецький. Під час панахиди співав хор Сурма під дир. інж. Я. Матковського.

У панахидах взяли участь представники організацій з прапорами, ОДВУ, УЗХ, Пласту ОБУВА, І-ої Дивізії УНА, ДОБРУС, УРДП. і Товариство Сприяння УНР.

Василь Пакош

Нагло помер д-р Флоріян Шнурер

Д-р Флоріян Шнурер, інженер і екзикутивний директор Дженерал Електрік Ляборaторії в Пало Алто, Каліфорнія, помер нагло в понеділок 26-го жовтня ц. р. від тріснення пульсової жили. Це сталось, коли він всідав до літака в Сан Франсіско, їдучи до Ню Йорку.

Д-р Шнурер, уроджений в Блеклей, Пенсилвенія 28-го травня 1928 року. Покійний закінчив середню школу в Геркімер, Н. Й., з відзначенням „Валедікторіян". Після закінчення студій в Юніон Коледжі в Скенектеді, Н. Й., в 1950 році, він вступив до Норт Вестерн Університету в Евенстон, Іллиной, де перше одержав „местерс деґрі", а в 1954 році одержав докторат. Д-р Шнурер був свідомим і активним українцем. Він був членом 329 Відділу УНС і 24 Відділу УРС.

Оставив у великому смутку дружину Анну з Хомишиних в Мавтен Вю, Каліфорнія; батьків — Впр. о. Івана Шнурера з дружиною в Линдора, Пенсилвенія; й дві сестри — Ірину Стемпел - Шнурер в Піксділ, Н. Й., і Вікторію в Боссі, Франція.

Парастас в каплиці в Лос Алтос, в Каліфорнії, відправив грецький священик о. Георгій Нікозісін, після чого тіло покійного перевезено літаком до Линдора, Пенсилвенія. Парастас, похорон і заупокійна Свята Літургія були відслужені в погребовому заведені Гейбела, а 29-го жовтня в українській православній церкві св. Апостолів Петра і Павла, в Линдорі. Похоронні відправи служив Впр. о. митрат Дмитро Лещишин, в співслуженні з Впр. Всч. отцями — деканом Василем Олійником з Йонґставн, А. Дворaківським з Нортгемптону, Степаном Голутяком з Мекісрак, Дмитром Теленсоном, з Дженет, Юрієм Гнатком з Сликвил, Антонім Стангрином, з Ню Кесел, Василем Дяковим, з Шерон, Андрієм Беком, з Карнеґії, і Михайлом Ярошем з Ембридж. Хором проводив п. Петро Весоловський, з Йонґставн. Покійного похоронено при здвизі людей, місцевих і позамісцевих, на цвинтарі в Ботлері.

Після похорону місцева парафія заходами старшого Сестрицтва „Жіноча Поміч", молодшого Сестрицтва „Жіночий Кружок", Горожанського Клюбу, і Відділу Української Православної Ліги — були приготовані Поминки в Українському Народному Домі, де присутні священики виголосили промови, підкреслюючи заслуги Покійного д-ра Шнурера, та висловлюючи співчування родині.

В часі Поминок переведено збірку на Стипендійний Фонд Теологів ім. Митрополита Йоана.

І. Ш.

Українська хроніка

● З нагоди 150-річчя народження Т. Шевченка — хор „Сурма" в Шикаґо, під диригуванням проф. Івана Трухлого, наспівав низку пісень для довгограйної платівки. Ця платівка під назвою „Шевченко в пісні" вийшла в Шикаґо, в „Універсал Рекордінґ Компані".

● 10-й Головний З'їзд СУМА відбудеться у Ню Йорку, в будинку Дому Організацій Визвольного Фронту, на 315 Схід 10-та вулиця. З'їзд триватиме два дні, від 21 листопада вранці до 22 увечері.

● Український Театр у Віннипеґу впродовж 4 днів, від 5 до 8-го листопада включно, показував оперу „Запорожець за Дунаєм" у театрі „Плейгавз". Ролі виконували: Я. Семчишин, М. Кокольська, О. Бринь, Я. Щур, Т. Періг, Б. Балко та ін.

● Вистава трьох мистців-українок з Торонта — Христини Навроцької - Курдидик, Галини Новаківської і Ліди Палій — відбувається в міській Галерії Центральної бібліотеки. Вона триватиме до 5 грудня.

● З нагоди 50-ліття УСС, у Шикаґо вийшли металеві пам'яткові відзнаки, виконані пор. Л. Рихтицьким. На відзнаці зображено патрона УССусів св. арх. Михаїла, обведеного лавровим вінком, та є такі написи: 1914 - 1964, Український Міжкомбатантський Комітет в Чікаґо, Золотий Ювілей УСС.

● У гірському селі Славське, на Сколівщині в УССР, населення за власні кошти встановило пам'ятник Тарасові Шевченкові.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

ПАМ'ЯТІ ПАТРІОТА — БУКОВИНЦЯ

Сл. п. Іван Гайдук, учитель-педагог, що помер у Вижниці на Буковині 19 вересня 1944 року, перебувши 10-річне заслання в Казахстані. Посмертна згадка про Покійного була надрукована у „Свободі" з' 18го листопада цього року.

Вечір гумору й пісні в Рочестері

25 жовтня відбулася в Рочестері небуденна подія. В сірі будні нашого існування свіжим подихом вдірався струмінь мистецтва, що примушує людину забути про оті „сірі будні", підносить її понад собою, робить пересічну людину співучасником творення української культури.

Цій „метаморфозі" ми в першу чергу зобов'язані нашому дорогому гостеві з Ню Йорку, Миколі Понеділкові.

Будучи талановитим майстром слова, він водночас є й не менш талановитим артистом. Тим артистом, що вміє тримати в неослабленому напруженні слухачів, в устах якого слово набирає відчутної ваги й сили, стає „на сторожі" пробиває кору байдужости, озброює ідеалістів і обеззброює скептиків.

Микола Понеділок читав свої гуморески, і веселі й сумні. Читав із тільки йому властивою майстерністю. Не треба їх переказувати. Бо ж коли їх і чув раніше хтось із слухачів, то з такою ж присмністю прослухає в другий і третій раз. Микола Понеділок — письменник і артист „з Божої ласки", покищо рівних собі конкурентів у нас нема.

З великою насолодою численна публіка сприйняла й виступ широко знаної оперової співачки, пані Галини Кондрюб-Тимочко. Це також артистка „з Божої ласки". Коли слухаєш спів пані Галини, мимоволі згадуються слова поеми: „А голос був із чистого срібла"...

В Галини Тимочко кожна пісня звучить якось по-новому, наче чуєш її перший раз. Такі, всім знані пісні, як „Думка Параскі" з опери „Сорочинський ярмарок", „Київський вальс", „Ой, джигуне, джигуне!" й інші були виконані з надзвичайним почуттям, експресією, безумовною талановитістю.

Не можна оминути й виступу молоденької, шіснадцятирічної піяністки, Лесі Борисенко. Вона майстерно виконала дві речі: „Поема" — муз. Везкоровайного, й „Поема", муз. Мак-Довела. Перед Лесею, думаємо, гарна мистецька майбутність.

Я не люблю бути „протокольним записувачем подій". Це непотрібно. Говорити про „виповнену по береги" залю, про добрий грошовий збір було б пониженням для такої високомистецької імпрези. Скажу лише, що поважну суму з цієї імпрези наші артисти, відмовившись від особистого гонорару, призначили на Фонд Покійного І. П. Багряного, твори якого чекають на видання.

Тим то це раз можна згадати добрим словом мистців, до нелише прислужилися до гарного настрою численної публіки, та внесли свою лепту в скарбницю духової української культури.

На товариському прийнятті після Вечора, п. Микола Понеділок і пані Галина Тимочко вислухали на свою адресу багато дитирамбів і нема потреби їх тут повторювати. Можна сказати, підсумовуючи лише одне: завжди бажаними любленими широкою публікою будуть в м. Рочестері письменник-гуморист Микола Понеділок і блискуча співачка Галина Тимочко, разом із своєю юною акомпаніяторкою — Лесею.

За організацію Вечора Гумору й Пісні треба подякувати Управі Філії ДОБРУС-у, а за технічне оформлення й влаштування прийняття п.п. І. Васильцеві та В. Штанькові. Щира подяка також нашому невтомному, завжди жертвенному жіноцтву, паням: Галі Баланюк, Уляні Василець, Ларисі Коваль, Марусі Ликів, Гані Минак, Лиді Федоренко.

А. Галан

ДЕЩО ПРО ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ ЗДА

Закінчення зі стор. 2-ої

про політичні партії немає жадної згадки в Конституції. Все спирається на звичаєвій практиці, і тому партії мають необмежену будь-яким правом можливість робити зміни в своїй діяльності.

Першу спробу в цьому напрямі зробила Республіканська партія перед і під час недавніх виборів. Її виборча платформа була визначена далеко виразніше, як попередніми роками. В ній порушено конкретно, без загальникових фраз, головні актуальні справи внутрішньої політики, мабуть, уперше висунено ряд пекучих проблем закордонної політики. Провідною думкою було звернення до консервативного світогляду виборців. Більший натиск покладено на засади і принципи, ніж на особи, більше на моральні первні, ніж на матеріяльні користі та вигоди.

Іншими словами, Республіканська партія вступила на шлях розмежування або поляризації виборців по лінії принципу, прийнявши для себе консервативний світогляд. Щоб не було непорозуміння щодо того значення, вона разу-раз підкреслювала, що консерватизм не належить утотожнювати із реакцією, тобто рухом, що намагається затримати стрілку історії або навіть повернути її назад. Навпаки, підкреслюючи, що консервативна доктрина хоче зберегти все добрі первні минулого, а новим течіям промощувати шлях по зрілій застанові.

Лишаючи останнє слово за об'єктивними аналітиками висліду останніх виборів, які вияснять, чи висунення цього поляризаційного процесу взагалі, чи брак вияснення його суті, чи якісь інші причини принесли поразку Республіканській партії в останніх виборах, вже тепер можна сказати, що така поляризація є не тільки бажаною, але навіть конечною, якщо йдеться про удосконалення політичного життя ЗДА.

Нехай партії змагаються за принципи. Котра з них у змісі краще відчути потреби нації і знайти сприйнятливіші способи їх заспокоїти, та здобуде довір'я більшости громадянства. Ніяк не можна допустити, щоб рушійною силою політичних процесів були інтереси окремих поодиноких груп або суспільних кляс, а їх реалізаторами — турагана, непоборима в засобах виборча пропаганда.

Нема сумніву, що поляризаційний процес перейде легко й безболісно для обох партій. Можливо, що він уже поменшив число голосів, відданих за Республіканську партію, але він також привів до втрати кількох південних стейтів для Демократичної партії. Якщо Республіканська партія настоюватиме послідовно на поляризації, то її дії впливатимуть автоматично на другу партію. Громадяни і виборці будуть примушені визначити свою приналежність до консервативного або ліберального світогляду.

В останніх виборах Демократична партія спиралася на робітництві. Якщо вона схоче мати постійну його підтримку, то мусить зробити свою програму подібною до лейбористської програми в Англії. Можна тільки приблизно уявити, яке потрясення в Демократичній партії викликало б прийняття, під тиском її лівого крила, тобто Американської Демократичної Акції — домагання націоналізації сталеварень, залізниць, цивільної авіяції і ін.

Трудно в подробицях передбачити дальший розвиток поляризаційного процесу в ЗДА. Всі познаки вказують на те, що дотеперішня закостеніла практика політичного життя не може залишитися непорушною. У добі великих змін в усіх ділянках людського життя скорше чи пізніше, в тій чи іншій формі, не зважаючи на намагання деяких політичних чинників спинити цей здоровий гін, політична поляризація скаже своє слово, а сказавши його, принесе відродження політичного життя при збереженні в добрій формі двопартійної системи.

ІВАН БАБ'ЯК

(Посмертна згадка)

св. п. Іван Баб'як

По довгій і тяжкій недузі 12 вересня в Монтреалі, на 62-му році трудолюбового життя, відійшов у вічність Іван Баб'як с. Олекси, залишаючи в глибокому смутку дружину, сина з родиною та численну рідню в Україні, і тут сина з родиною, а також іншу рідню.

Покійний Іван народився 22 липня 1902 р. в селі Настасові, Тернопільського повіту в Україні. Не зазнав покійний ні молодечого буйного життя, ні батьківського огріття: перша світова війна розлучила 12-літнього Івана з родиною, через три роки скитався сиротою в фронтовій полосі. Повертає мати з двома молодшими сестрами з виселення до рідного села, молодий Іван береться до відновлення зруйнованого господарства — і на Івана лягла тяжка відповідальна праця для рідні.

По війні покійний почуває себе вірним сином України, поза домашньою працею, цікавився громадським життям та завжди знаходив час на читання, вступив в члени товариств, котрі почали відбудовуватися з воєнних руїн: читальня „Просвіти". Кооператива, Рідна Школа, Сільський Господар та інші. Передплачував часописи. Найбільше присвятив себе покійний відбудові зруйнованої Кооперативи, де провів увесь час, з добрим знанням і відповідальністю.

Друга воєнна хуртовина приневолила його покинути батьківську стріху, та піти на скитальщину. Тяжка праця, чужина, туга за рідною, підірвали покійного здоров'я, в переселенчому таборі в Інгольштадті, Німеччина, не піддавався хворобі, і працював над приміщенням людей, за що здобув собі пошану і довір'я в таборовій громаді.

1948 р. покійний переселився до Канади в Монтреал та поза щоденною працею на прожиток, включився в організоване життя в місцевих громадських організаціях як Товариство Просвіта, УНСоюз 471 Відділ. Усі його пожали і цінили за його віддалість українській справі.

Похорон бл. п. Івана Баб'яка відбувся 16 вересня з парафії св. Духа, переводив його о. Гайманович.

Надгробне прощальне слово виголосив Михайло Колодій, а найбільш зворушлива хвилина була при словах д-ра І. Теслі з Оттави: „Прощай, друже Іване, друже з наших юних літ, шкільної лавки, і ділюся з тобою рідною українською землею, привезеною з Настасова нашого." При цім всипав з хусточки на труну святу рідну землю.

Після похорону в Тов. „Просвіта" відбулося поминкове прийняття, на якому промовляли члени „Просвіти", д-р І. Тесля та інші, М. Потерейко закликав до збірки на пресу, яка в висліді дала 43 дол. 75 ц. М. Бурий в імені родини покійного подякував всім учасникам похорону.

„Спи мужу, батьку, дідусю, брате і наш дорогий друже, вічним спокійним сном, і нехай канадійська земля буде тобі легкою."

М. Колодій

НА НАШІЙ, ЦЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

Торгівля „по-роменському"...

У системі совєтської торгівлі — повно надуживань, бо багато товарів не можна дістати, а платні службовців-торговельників дуже малі. Ось тому „доточниця магазину ч. 11 Роменторгу, у м. Ромен на Полтавщині, на „килимочки, що коштують 18 карбованців, накинула ще по 4 крб. Ціну жіночих балеток (легкі черевики на літо) вартістю в 3 крб. 50 коп. заокруглила до 4 крб." На залізничній станції газовану воду — „ситро" продають так: пляшка коштує 11 копійок, у залі ч. 1офіціянтка продає ту пляшку по 14 коп., а в почекальній залі ч. 2 — продають ту ж саму пляшку на 2 коп. дорожче. „Помічено, — пише „Радянська Україна" з 31 жовтня, — що такі маніпуляції явище не рідке".

„Мікроскопічна товщина"

Прилад, сконструйований групою українських фахівців у Сумах, на заводі електронних мікроскопів, на чолі з інженером І. Чемерисом, розтинає надзвичайно тонко роздинні й живі тканини для дослідження під мікроскопом. Скляний ніж робить надрізи завгрубшки від десятитисячної до —двохсоттисячної долі міліметра". („Известия" з 10 листопада).

Нагородили 122 міліціонерів

„...Відзначаючи активну участь у боротьбі з кримінальною злочинністю і в охороні громадського порядку, Президія Верховного Совету Української ССР указом з 6 листопада 1964 року нагородила 122 працівників міліції медалью „За відмінну службу по охороні громадського порядку"." Злочинність, а зокрема хуліганство, прибирають в СССР загрозливих розмірів.

Український Національний Архів-Музей в Дітройті

На американській землі находиться багато цінностей з нашого культурного життя та пам'ятковиих предметів, яких українська громадськість не могла досі відповідно використати. Багато цінних документів, книжок, мистецьких виробів та інших вартісних предметів, з нашого культурного дорібку пропадало задля недостачі інституцій, які могли б зберегти наші культурні надбання для майбутніх поколінь. Щойно в останніх роках знайшлися одиниці свідомі ваги збереження національних цінностей в архівах-музеях.

Поважним культурним здобутком української спільноти в стейті Мишиген та в Метрополії Дітройту є заснований в 1958 р. Український Національний Архів-Музей в Дітройті. Згаданий архів-музей розрісся в поважну громадську установу, що виповнює згадані недоліки в нашому культурному житті. Ініціятиву до заснування архіву-музею в Дітройті дав п. Роман Дацько, відомий нашому громадянству як власник приватного архіву, в якому находяться, між іншими цінними предметами, колекція дорогоцінних старинних і нових монет, що нею п. Р. Дацько здобув першу нагороду на американській виставці в Дітройті. Він з посвятою віддався розбудові установи, в якій приміщено цінні архівальні документи, книжки, часописи, а поза тим вишивки, ручні роботи, медалі та багато інших предметів з приватних рук. Установа так розрослася, що вже будинок не вистачає на приміщення все напливаючих архівальних і музейних пам'яток. Тому Управа Архіву-Музею плянує вибудувати просторий будинок, в якому знайшли б приміщення постійно напливаючі архівальні цінності та потрібні є і нові працівники для установи. В архіві розділюються збіркові пушки на будову дому для музею-архіву, який з допомогою громадянства може статися в недовгому часі дійсністю. Адреса Національного Архіву-Музею в Дітройті: Ukrainian National Archives, 11672 McDougall Ave., Detroit 12, Mich., U.S.A.

Д-р Ол. Марітчак

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СОЮЗОВЦІ! Ваш Відділ Українського Народного Союзу це Ваша родина, Ваша вужча громада, Ваша установа! Місячні чи річні, як і кожні інші збори Вашого Відділу вирішують важливі справи, що відносяться до Вас особисто, до Вашої родини і Вашої спільноти. Тому, Ваша участь у цих зборах мусить бути обов'язкова, бо вона є у Вашому найкращому інтересі! То ж приходьте усі на збори свого Відділу та спільно, всією громадою, подбайте про спільну кращу долю. На місячні збори обов'язково приносіть свої вкладки і вкладки кожного члена, бо випадки такі мають обов'язки своїх місячних членів. На річних зборах подбайте, щоб Ваш Відділ мав найкращу Управу і сам не відмовляйтесь від обов'язків урядовця, якщо Вас такі обов'язки повірять члени. На збори приходьте точно! В Українському Народному Союзі наша будучність!

У найближчому часі відбудуться збори:

П'ЯТНИЦЯ, 20-го ЛИСТОПАДА 1964 р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Січ — 170 Відд. в год. веч. у УНДомі. Проситься прибути і вирівняти свої вкладки. — Управа.

АСТОРІЯ, Л. Ай., Н. Й. Місячні збори Б-ва св. о. Николая — 5-ий Відд. в год. 6:30 веч. в церковній залі. Проситься прибути та вирівняти свої вкладки. — І. Сидор, секр.

СУБОТА, 21-го ЛИСТОПАДА 1964 р.

ПАТЕРСОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 64 Відд. в год. 7:30 веч. в Українському Домі. Просимо всіх прибути на збори. — І. Бурний, секр.

ЧЕСТЕР, Па. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка — 156 Відд. в год. 7:30 веч. Проситься членство прибути. — В. Новак, секр.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Черноморська Січ — 14 Відд. в год. 7-ій веч. Проситься вирівняти вкладки. Члени можуть слати вкладки до. М. Отрок, R. D. 2. Box 102, Cranbury, N. J.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. М. Грушевського — 219 Відд. в год. 7-ій веч. при 675 Сант 19-ій вул. Ці збори відбудуться виїмково в третю суботу місяця. Проситься взяти участь у зборах. — Марія Юров, секр.

МІЛВОКІ, Мл. Місячні збори Т-ва ім. І. Франка — 103-ій Відд. в год. 2-ій по пол. в церковній залі при Вест Вашингтон. Проситься прибути на збори бо є важні справи. — Управа.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запорозька Січ — 117 Відд. в год. 6-ій веч. в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів, 33 E. 7th St. — Управа.

НЕДІЛЯ, 22-го ЛИСТОПАДА 1964 р.

ПАСЕЙК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка — 42-ий Відд. в год. 2-ій по пол. в УНДомі при 237 Hope Ave. Є до полагодження важні справи. В. Марущак, секр.

ПАСЕЙК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. І. Франка — 97 Відд. в год. 2-ій по пол. в церковній залі, 47 Бон Еве. Проситься членство прибути на збори. — Управа.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. Йосафата — 217 Відд. в год. 2-ій по пол. в парафіяльній залі, 305 Hudson Ave. На зборах відбудеться вибір кандидатів до уряду на 1965 р. і інші важні справи. — В. Колданський, секр.

АКРОН, Огайо. Збори Б-ва Соц. Св. Духа — 295 Відд. в год. 2-ій по пол. в церковній залі, 1866 Brown St. — Т. Кост, пред., С. Мотрович, кас., В. Пулк, секр.

КУРТІС БАЙ, Мд. Місячні збори Б-ва св. Петра і Павла — 81-ий Відд. в год. 2-ій по пол. в церковній залі де звичайно. Проситься вирівняти свої залеглі вкладки. — А. Блавацк, секр.

ШИКАГО, Ілл. Місячні збори С-ва Рожд. Діви Марії — 259 Відд. в год. 1-ій по пол. в Союзовому домі, 1915 W. 51st St. — П. Трусяк, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Місячні збори Т-ва ім. Подільська Січ — 8 Відд. в год. 2-ій по пол. в церковній залі св. Михаїла при Чеснут вул. — В. Козіцький, П. Герасимів, В. Мандзій.

БОСТОН, Масс. Надзвичайні збори 374-го Відд. в 4-ій год. по пол. в Сумівському домі, 82 Glen Rd., Jamaica Plain, Mass. Важні справи до полагодження. — Управа Відділу і А. Чопик, секр. Ради УНС.

Гуцули в телевізії у Філядельфії

Заповіджений виступ телевізії нашої славної „Гуцулії" здійснився 28-го жовтня у Філядельфії.

Завдяки імпресаріо, п-і Наталії Андрусів, відомої та всіми любленої співачки, удалося змонтувати тріо в гуцульських строях під мистецьким керівництвом п. Петра Пруса і сольовий виступ балерини п-і Ніни Сулими в українськім строю, та по довгих стараннях пропхати українську точку під час вихованої програми в телевізії.

При акомпаніяменті тріо п-і Андрусів в строю гуцулці". Вона відспівала цю пісню відспівала „Віяті, мої вітри" з повним відчуттям, а її ліричне сопрано і слова тої пісні належно дійшли по безмежним просторі етеру аж до полонини нашої прекрасної Гуцулії. Ізраїльську пісню пані Андрусів виконала в народнім гебрейськім строю.

У супроводі челістки, п-і Лідії Кавфман і піяністи п. Б. Біліндержа, п. Прус виконав „Чардаш". Челістка, п-і Кавфман виконала італійську точку, „Соррент0".

Серед новіших точок виступала п-і Сулима, яка недавно приїхала з полудневої Америки. З легкістю балерини і грацією своїх рухів вона виконала „Тропотянку", віддзеркалюючи з повною експресією зміст залюбленої дівчини.

Багато українців, які мали нагоду побачити пораз перший у телевізії наших мистків і мистців в гуцульських строях, прийняли їх з одушевленням і зі сльозами в очах. Навіть і американці, які бачили цю коротку українську мистецьку програму, мусів належно виразитися позитивно про наших гуцулів, які виконали свої точки бездоганно і помистецьки.

Бажаємо п-і Наталії Андрусів дальших успіхів в інформуванні та допомогою телевізії американців про наше багате мистецтво.

Іван Струк

Єгипетська амбасада в Римі хотіла перепачкувати в скрині схоплену людину

Рим. — на летовище в Римі привезено автом амбасади Об'єднаної Арабської Республіки скриню, позначену як дипломатичну посилку, з тим, щоб переслати її літаком до Каїро, до тамошнього міністерства закордонних справ. Митна сторожа признала, що це дипломатична посилка і скриню везли вже до літака, коли італійські робітники почули якісь згуки в скрині. На домований запит італійців, два секретарі амбасади Об'єднаної Арабської Республіки заявили, що всередині є „інструменти". Однак, коли ті згуки ставали сильнішими, єгипетські араби скоро занули скриню назад на авто, яке помчалося з летовища. Італійська поліція переловила те авто і виявила, що в отій скрині був прив'язаний до маленького крісельця якийсь чоловік. Стверджено, що це — Йозеф Даган, який оповів, що два єгиптяни підійшли до нього на вулиці, запросили до шинку, після того приголомшили і впорскнули якийсь наркотик, після чого він втратив притомність. Здогадуються, що це був ізраїльський емісар, якого єгипетські араби хотіли схопити. Притримавши поліцією двох секретарів амбасади Об'єднаної Арабської Республіки звільнили з поліційної станиці, але справа стала сенсацією у Римі.

ТРЗАН, ч. 5341. Шукають Бетті!

— Але ж ми мусимо знайти Бетті! — крикнув Сем Вотерс. — Ніхто не знає, що задумує робити Стоун.

Надворі Сем, Тарзан і Том Раєн відчули тільки зловіщу тишу.

— Чекайте! — гукнув Тарзан. — Я гадаю, що Стоун залишив записку!